

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Петър Моллов

за дисертационния труд на Венче Младенова

на тема: „Ширина и дълбочина на речниковия запас. Емпирично изследване на факторите за увеличаване на индивидуалния активен и пасивен речник на испански език“

1. Представяне на дисертанта

Венче Младенова е завършила бакалавърската програма по Испанска филология към Факултета по класически и нови филологии в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и магистърска програма „Преводач-редактор“ към Факултета по славянски филологии в същия университет. Професионалният ѝ път започва в Испанската гимназия „Мигел де Сервантес“, а понастоящем е асистент в катедра Западни езици към Факултета по класически и нови филологии в Софийския университет.

2. Оценка на качествата и приносите на дисертацията

Как да се овладее по-лесно и успешно лексиката при изучаването на чужд език е занимавало и занимава всички специалисти по теория и практика на чуждоезиковото обучение. Дисертацията на Венче Младенова се вписва именно в това изследователско поле. Тя има теоретико-приложен характер, обусловен от дългогодишната ѝ работа като преподавател по испански език в Катедрата по западни езици в СУ „Св. Климент Охридски“.

Обемът на работата е 178 страници, а съдържанието ѝ е организирано в увод, четири глави, заключение, приноси, шест приложения и билиография.

Обект на изследването са характеристиките на речниковия запас и семантичните отношения в структурата му, а конкретният предмет са факторите, които влияят на ширината и дълбочината на речниковия запас на

изучаващите езика. За да изведе и анализира факторите, авторката е провела емпирично изследване, въз основа на което прави своите изводи. Методите, които е използвала, са анкетиране, интервюиране и провеждане на тестове със студентите от специалността, на която преподава. Получените данни са подложени на количествен и качествен анализ, както и на корелационен анализ на зависимостта между семантичните връзки и успеваемостта на студентите и между резултатите на студентите и отношението им към факторите, отбелязани в анкетата.

Първата глава е теоретичната рамка на дисертацията. В нея дисертантката уточнява съдържанието на понятията, с които борави в работата си, и също така излага методологията, която използва в анализа. Тя проследява множество теоретични постановки относно широкия спектър от лексикални понятия, имащи отношение към темата ѝ. Разгледани са видовете лексикално-семантични отношения – синтагматични, парадигматични и асоциативни; интерференцията и позитивният трансфер; менталният лексикон. Изложението е оформено в стегната, по-скоро схематична форма, характеризираща се с яснота и прецизност.

Втората глава се съсредоточава върху емпиричното изследване, проведено със студенти от специалност Туризъм в Софийския университет. Много ясно и конкретно са описани целите, методите, инструментите и работните хипотези, отнасящи се до всяко проучване. Прави впечатление разнообразието от компоненти, някои разработени от авторката, а други създадени по модела на английските тестове. Положителен аспект на работата е съчетаването на различни перспективи – традиционния подход, фокусиран върху семантичните отношения между езиковите единици, съвременните методи (дигитализация и игровизация) и субективната преценка на участниците в проучването.

В Трета глава са анализирани получените данни, групирани в три направления – езикови фактори, асоциативно мислене и извънезикови

фактори – и завършва с изводи, където авторката прави връзка между получените резултати и теоретичните постановки на утвърдени лингвисти. Резултатите са представени с конкретните процентни данни в табличен вид. Дисертантката достига до заключението, че някои от изложените преди това хипотези се потвърждават, а други – не. Примери за първото са, че ученето на думи в словосъчетания е по-ефективен метод за овладяване на лексиката, както и положителното влияние на контакта между езиковите системи и асоциативните връзки върху обема на индивидуалния речников запас, докато традиционното учене чрез синонимни връзки се оказва по-малко ефективно от основаващото се на антонимни връзки. По отношение на съвременните дигитални инструменти за учене и игровизацията, В. Младенова илюстрира, че тяхната нарастваща роля не води до загърбване на традиционните методи от страна на участващите в проучването студенти.

В Четвъртата глава са изложени общите изводи, които освен теоретична, имат и ценна практическа стойност, тъй като могат да послужат за ориентиране на методите на преподаване към най-успешните практики. Трябва да се отбележи, че тяхната валидност надхвърля конкретния език – испански – и могат да бъдат полезни и на специалисти, преподаватели и изследователи и на други езици. Накрая авторката набелязва перспективи за по-нататъшни проучвания в областта на дисертацията.

След Заключението, в няколко приложения, са структурирани материалите от проучванията.

Библиографията е богата, добре подбрана и включва и най-съвременни заглавия.

Дисертацията на Венче Младенова представлява оригинално изследване с приноси към теорията и практиката на преподаването на испанската лексика в началното ниво на усвояването на езика. Основните приноси могат да се обобщят така:

- трудът е първото изследване у нас на факторите за увеличаване на речниковия запас на изучаващия испански език;
- систематизира и изследва връзката между семантичните отношения и ефективността на усвояване на лексиката на испански въз основа на обективни данни, но и на субективните нагласи на обучаемите;
- откроява и изследва ролята на асоциативното мислене в процеса на усвояването на чужд език;
- разглежда езиковия трансфер като ефективен инструмент за разширяване на речниковия запас;
- откроява антонимията като по-ефективен метод за разширяване на речниковия запас в сравнение със синонимията;
- доказва високата ефективност на синтагматичните връзки, независимо от степента им на устойчивост, за разширяването на речниковия запас;
- дава теоретична основа за оптимизиране на преподаването на чужд език в академична среда, както и за тестване на напредъка на изучаващите испански език;
- проследява влиянието на виртуалната среда върху обучението по чужд език.

Стилът на изложението в цялата работа е стегнат, с уклон към схематичното представяне, което обяснява множеството точки и подточки, които придават прегледност и яснота.

Авторефератът отразява вярно съдържанието на труда.

3. Публикации и други дейности, свързани с темата на дисертацията
 Дисертантката има три публикации, свързани с темата на дисертацията: първата представя методологията на изследването ѝ; втората

е посветена на виртуалната среда и връзката ѝ с мотивацията за учене; третата (под печат) проследява семантичните връзки в теориите за менталния лексикон като фактор за увеличаване на речниковия запас. Освен това е участвала в проект по програма SUMMIT на тема „Повишаване ефективността на обучението по чужд език и мотивацията на студентите чрез игровизация като иновативен инструмент в образователния процес“, в рамките на който е изнесла доклад на семинар (непубликуван).

4. Заключение

В заключение, смятам, че качествата на теоретико-приложния труд на Венче Младенова и неговите приноси дават основание да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен доктор.

25. 07. 2025 г.

проф. д-р Петър Моллов
Катедра по испанистика
СУ „Св. Климент Охридски“